

magy. *kengyel* ‚steigbügel‘ | vogÉ. *kēs̄s*, *kēs*, KL. *keš* ‚lederstrumpf‘ | osztj. Kond. *kētš*, Ni. *keš*, Kaz. *kēs̄s*, O. *kis* ‚strumpf‘. (KARJ. 167). (Vö. ÁKE. 400; SETÁLA, FUF. 2 : 225. Az alapnyelvben talán (nem jésített) *ntš* volt).

Az alapnyelvi nas. + cons. hangesoportok denasalisatiója kétségkívül a magyar nyelv külön életében ment végbe, a fent kimutatott kettős megfelelést tehát csak úgy érthetjük meg, ha feltesszük, hogy az ősmagyarban a *gy* és az *ngy* (a fonetikai helyzet szerint) egyugyanazon szón belül is váltakozhatott egymással, s később gyakrabban a gyenge (*gy*), ritkábban az erős, egy esetben (*lággy* ~ *langgy*) mind a két fok javára kiegyenlítődést történt. Találó analógiaképpen a déli vogul nyelvjárásokra hivatkozhatunk, a melyekben a gyenge fok, úgy látszik, legelőször a szó végén (pl. a sing. nominativusában) lépett fel, s innen terjedt el a ragos alakokban is. Pl. vogKL. *k'up*: plur. nom. *k'umpat*; *k'us* ‚hügy‘ de: *k'ušəm* ‚hugyozom‘, [de e mellett; *tūšs*, *k'ūs* sing. nominativusok is vannak]; vogK. *úš* ‚haltej‘: *k'ul úššät* [vö. tob. tatár RADL. *jintsä*, ‚fischmilch‘]; vogT. *k'ōš* ‚giliszta‘: *k'ōšəm* (kiegyenlítődé a gyenge fok javára); *k'ōš* ‚csillag‘: *k'ōšəm* (kiegyenlítődé az erős fok javára). Vö. MUNKÁCSI, UgFüz. 11 : 103, 190, 259.

Ezen újabb keletű, magyar váltakozás nyomait a többi nasalis-csoportoknál is kimutathatjuk. Valószínűleg így kell felfognunk az *ördög*, *ördöng*, ~ *ördöngös*, *meleg* ~ *melenget* szavak viszonyát, így érthető a *hab*, *eb*, comp. *bb*, *b* képző mellett a *domb* = vogÉ. T. *tump*, K. *tomp* ‚sziget, domb‘ | ? ész. *tump*, gen. *tumbi* ‚klumpen, stück, knollen‘, vö. MUSz. 256, MUNKÁCSI, NyK. XXV, 275.

GOMBOCZ ZOLTÁN.

Külföldi irodalom.

ÄIMÄ FRANS. Lappalaisia lainasanoja suomen murteissa. Helsinki, 1908.

GAUTHIOT ROBERT. La phrase nominale en finno ougrien. (Extrait des Mémoires de la Société de Linguistique de Paris, tome XV.)

Suomalais ugrilaisen Seuran Aikakauskirja. XXV. (O. DONNER: Työalamme. — FR. ÄIMÄ: Lappalaisia lainasanoja suomen murteissa. — A. HÄMÄLÄINEN: Tšeremissiläisiä uhritapoja. — V. NALIMOV: Zur Frage nach den geschlechtlichen Beziehungen bei den Syrijänen. — Tanulmányutakról szóló jelentések.)

Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia. XXVI. (A. LAUNIS: Lappische Juoigos-Melodien.)

WICHMANN YRJÖ. Zum stufenwechsel im ungarischen. (Sonderabdruck aus den Finnisch-ugrischen Forschungen VII.)

WINKLER HEINRICH. Das Baskische und der vorderasiatisch-mitteländische Völker- und Kulturkreis. Breslau.

A M. Tud. Akadémia kiadásában megjelentek:

Asbóth Oszkár dr. A hangsúly a szláv nyelvekben	1.60
Bálint Gábor. Jelentése Oroszország és Ázsiában tett utazásáról és nyelvészeti tanulmányairól. Melléklet: 5 khálýmik dana hangjegye	—40
— Kazáni-tatár nyelvtanulmányok. 3 füzet. Egy-egy füzet	2.—
Ballagi Mór. A nyelvfejlődés történelmi folytonossága és a Nyelvőr	—40
— Baronyai Decsi János és Kis-Viczay Péter közmondásai	—20
— Nyelvünk újabb fejlődése	—40
Brassai Sámuel. A magyar bővített mondat	—60
— A mondat dualismusa	1.20
— A neo- és palaeológia ügyében	—60
— Commentator commentatus. Tarlózatok Horatius szatiráinak magyarázóit után	—80
— Paraleipomena kai diorthoumena. A mit nem mondtak s a mit rosszul mondtak a commentatorok Virg. Aeneise II. könyvére. Különös tekintettel a magyarokra	—80
— Szórend és accentus	—80
Budenz József. A németországi philologok és tanferfiak 1874-ben Innsbruckban tartott gyűléséről	—30
— Az ugor nyelvek összehasonlító alaktana. Három füzet	4.80
— Egy kis viszhang Vámbery Armin úr válaszára, vagyis «A magyarok eredete és a finn-ugor nyelvészet» czimű II. értekezésére	—40
— Erdei-és hegyi-cseremisiz szótár. (Vocabularium cseremissicum utriusque dialecti.) Főleg Reguly cseremisiz szógyűjteményéből és az Ujtestamentom cseremisiz fordításából 1.—	—
— Magyar-ugor összehasonlító szótár. (Lexicon Linguae Hungaricae cum Linguis Ugricae comparatae.) 3., 4. és 5. füzet. Egy-egy füzet	2.—
— Moksa- és erza-mordvin nyelvtan	1.—
— Podhorszky Lajos magyar-sinai nyelvhasználtása	—20
Fábián István. Finn nyelvtan	1.—
Finály Henrik. A beszterzei szószerzet. Latin-magyar nyelvemlék a XV. századból. Az eredeti kéziratból kiadta, értelmező jegyzetekkel kísérte és teljes szómutatókat készített hozzá	4.—
— Adalékok a magyar rokonértelmű szók értelmezéséhez	—40
Gedeon Alajos dr. Az alsó-metenzéfi német nyelvjárás hangtana	1.50
Genetz Arwid dr. Orosz-lapp utazásomból	—40
Goldziher Ignác dr. A buddhismus hatása az iszlámra	—80
— A muhammedán jogtudomány eredetéről	—20
— A nemzetiségi kérdés az araboknál	—60
— A pogány arabok költészetének hagyománya	1.20
— A spanyolországi arabok helye az iszlám fejlődése történetében, összehasonlítva a keleti arabokéval	1.—
— Jelentés a M. T. Akadémia könyvtára számára keletről hozott könyvekről, tekintettel a nyomdaviszonyokra keleten	—40
— Palesztina ismeretének haladása az utolsó három évtizedben	—80
Halász Ignác. Svéd-lapp nyelv V: Népköltési gyűjtemény a pite lappmark arjepluogi egyházkerületéből. Gyűjtötte s magyar fordítással, jegyzetekkel ellátta	6.—
— Svéd-lapp nyelv VI: Pite lappmarki szótár és nyelvtan. Rövid karesuandói lapp szójegyzékkel	3.20
Hunfalvy Pál. A kondai vogul nyelv. A Popov G. fordításának alapján	6.—
— A Kún- vagy Petrarca-codex és a kúnok	—60
— A M. T. Akadémia és a szuómi irodalmi társaság	—40
— A számlálás módja és az év hónapjai	—40
— Az orientálistáknak Londonban 1874-ben tartott nemzetközi gyűléséről	—30
Imre Sándor. Nyelvtörténelmi tanulmányok a nyelvújításra nézve	1.20
Joannovics György. Az ik-es igékről	—80
— Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez	—60
— Ertünk meg egymást. (A neológia és orthológia ügyében)	—60
— Szórendi tanulmányok I. rész	—60
— Ugyanaz	—80
— Kazinczy Ferencz levelezései. Közéleteszi dr. Váczy János I—XV. köt.: 1763—1818-ig. Minden kötet ára 10 korona. A II. köteté	12.—
Kégl Sándor dr. A perzsa népdal	—90
— Tanulmányok az újabbkori perzsa irodalom történetéből	3.—
Kunos Ignác dr. Három karagöz-játék	2.—
— Kis-Azsia török dialektusairól	—90
— Nasreddin Hodsa tréfiái. Török (kis-ázsiai) szövegét gyűjtötte, fordítással és jegyzetekkel ellátta	3.—
— Oszmán-török népköltési gyűjtemény. Két kötet	10.20
— és Munkácsi Bernát dr. A belviszonyragok használata a magyarban	1.—

Gróf Kuun Géza. A kúnok nyelvéről és nemzetiségéről	—80
— A sémi magánhangzókról	—75
— Adatok Krim történetéhez	—40
— Codex Cumanicus. Bibliothecae ad Templum Divi Marci Venetiarum primum ex integro edidit, prolegomenis notis et compluribus glossariis instruxit	10.—
Lindenschmidt Mihály. A verbászi német nyelvjárás	—90
Lugossy József. Hangrendi párhuzam ezer példában	—20
Mayr Aurél dr. A lágy aspiraták kiejtéséről a zendben	—20
— Az úgynevezett lágy aspiraták phoneticus értékéről az ó-indben	1.20
Melich János. A gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék. Veress Ignác másolata felhasználásával közrebocsátotta, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta	5.—
— Melyik nyelvjárásból valók a magyar nyelv régi német jövevényszavai. (A középfrank nyelvjárás térképével)	1.20
— A-brassói latin-magyar szótár-töredék	—60
Molnár Albert. (Szeneci-) naplója, levelezése és írományai. Jegyzetekkel ellátta Dézsi Lajos, Hasonmással	9.—
Munkácsi Bernát. Arja- és kaukázusi elemek a finn-magyar nyelvekben. I. kötet: Magyar szójegyzék s bevezetésül: A kérdés története	12.—
— Budenz József emlékezete	1.20
— Vogul népköltési gyűjtemény. I. kötet: Regék és énekek a világ teremtéséről. Első füzet. Vogul szövegek és fordításai. Saját gyűjtése és Reguly Antal hagyományai alapján	3.—
Kiegészítő füzet	6.—
II. kötet: Istenek hősi énekei, regéi és idéző igéi. Első füzet. Vogul szövegek és fordításai. Saját gyűjtése és Reguly Antal hagyományai alapján	8.—
III. kötet: Medveénekek. Első füzet. Vogul szövegek és fordításai. Saját gyűjtése és Reguly Antal hagyományai alapján	10.—
IV. kötet: Életképek. Sorsénekek, vitézi énekek, medveünnepi színjátékok, állatnének, mesék, találós mesék, néprajzi apróságok, földrajzi névjegyzék. Első füzet. Vogul szövegek és fordításai. Saját gyűjtése és Reguly Antal hagyományai alapján	8.—
— Votják népköltészeti hagyományok	4.—
— Votják szótár. 4 füzet	16.—
Nyelvemlékek. Régi magyar — Kiadta a M. T. Társaság IV. kötet. Első osztály: Guary-codex	2.—
Második osztály: Egyházi vegyes könyv. (Winkler-codex)	3.—
V. kötet: A Jordánszky-codex bibliafordítása. Saját alá rendezte és kinyomatta Toldy Ferencz. A kész nyomtatványt az eredetivel összevetette, a Csemez-töredék szövegével kiegészítette és előszóval ellátta Volf György	12.—
Nyelvemléktár. Régi magyar codexek és nyomtatványok. Szerkesztik: Budenz József, Szarvas Gábor és Szilády Aron. Közzéteszi Volf György. Tartalma:	
I. kötet: Bécsi-codex. — Münchener-codex	4.—
II. kötet: Veszprémi-codex. — Peer-codex. — Winkler-codex. — Sándor-codex. — Gyöngyösi-codex. — Thewrewk-codex. — Kriza-codex. — Bod-codex	4.—
III. kötet: Nagyszombati-codex. — Szent-Domokos-codex. — Virginia-codex. — Közzéteszik: Komáromi L. és Király Pál	4.—
IV. és V. kötet: Erdy-codex. Egy-egy kötet	4.—
VI. kötet: Tihanyi-codex. — Kazinczy-codex. — Horvát-codex	4.—
VII. kötet: Ehrenfeld-codex. — Simor-codex. — Cornides-codex. — Szent-Krisztina élete. — Vitkovics-codex. — Lányi-codex	4.—
VIII. kötet: Szent Margit élete. — Példák könyve. — Könyvecske a szent apostoloknak méltóságáról. — Apor-codex. — Kulcsár-codex	4.—
IX. és X. kötet: Érsekújvári-codex. Egy-egy kötet	4.—
XI. kötet: Debreczeni-codex. — Gümöri-codex	4.—
XII. kötet: Döbrentei-codex. — Teleki-codex	4.—
XIII. kötet: Festetics-codex. — Pozsonyi-codex. — Keszthelyi-codex, Miskolczi-töredék	4.—
XIV. kötet: Lobkovitz-codex. — Bathányi-codex. — Cseh-codex	4.—

Megrendelhetők a M. Tud. Akadémia könyvkiadóhivatalában

Budapest, V., Akadémia-utca 2. sz.